

ΟΙ ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΟΥΝ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2012

Θέματα Αρχαίων Κατεύθυνσης

Ειδικές προτάσεις

Εισαγωγή: **ὅτι και ὡς.**

Οι ειδικές προτάσεις χρησιμεύουν ως:

1. αντικείμενο σε ρήματα λεκτικά, γνωστικά, αισθητικά, δεικτικά
2. υποκείμενο σε απρόσωπα ρήματα και απρόσωπες εκφράσεις.
3. επεξηγήση σε ουδέτερο αντωνυμίας ή σε ουσιαστικό.

Εκφορά:

α) Με απλή οριστική, πραγματικό.

β) Με **δυνητική οριστική**, το δυνατό στο παρελθόν ή το αντίθετο του πραγματικού.

γ) Με **δυνητική ευκτική**, το δυνατό στο παρόν και το μέλλον.

δ) **Ευκτική του πλαιγίου λόγου** το γεγονός μεταφέρεται στο παρελθόν και έτσι εξασθενίζει η βεβαιότητα του, με αποτέλεσμα να παριστάνεται ως υποκειμενική άποψη.

Μπορεί η ειδική πρόταση να εκφέρεται με οριστική, μολοντί εξαρτάται από ιστορικό χρόνο γιατί το περιεχόμενο της πρότασης παρουσιάζεται ως βέβαιο γεγονός.

Παράδειγμα: Ἐλογίζομην ὅτι καὶ τούτου τοῦ ἀνδρός ἐγὼ σοφώτερος εἰμί.

Μπορεί όμως μετά από ιστορικό χρόνο να ακολουθήσουν δυο ειδικές προτάσεις, η μια με οριστική (βέβαιο γεγονός) και η άλλη με ευκτική πλαιγίου λόγου (αβέβαιο γεγονός).

Ενδοιαστικές προτάσεις

Εισαγωγή:

α) **μή**, όταν το υποκείμενο του ρήματος της κύριας πρότασης φοβάται μήπως γίνει κάτι το φοβερό ή ανεπιθύμητο.

β) **μή οὐ**, όταν το υποκείμενο του ρήματος της κύριας πρότασης φοβάται μήπως δε γίνει αυτό που θέλει.

γ) **ὅπως μή** μετά από ρήματα που δηλώνουν σκέψη ή ενέργεια.

δ) όταν παραλείπεται το φόβο σημαντικό ρήμα: **ὅπως μή, οὐ μή + οριστική μέλλοντα** ή υποτακτική αορίστου.

Χρησιμεύουν ως:

α) Αντικείμενο

β) Υποκείμενο

γ) Επεξήγηση

Εκφορά:

α) Με **απλή οριστική**, όταν εκείνος που μιλάει θεωρεί το φόβο **πραγματικότητα**.

β) Σπάνια με **δυνητική οριστική**, όταν εκείνος που μιλάει θέλει να παραστήσει πως θα μπορούσε να συμβεί το φοβερό με κάποιες προϋποθέσεις, **αλλά δε συνέβη**.

γ) Με **υποτακτική μετά από αρκτικό χρόνο**, όταν το φοβερό παριστάνεται ως **προσδοκώμενο**.

δ) Με **υποτακτική μετά από ιστορικό χρόνο**, όταν το φοβερό παριστάνεται ως **προσδοκία** στο παρόν με βεβαιότητα.

ε) Με **ευκτική του πλαιγίου λόγου** μετά από ιστορικό χρόνο, όταν το φοβερό τοποθετείται στο παρελθόν.

στ) Με **δυνητική ευκτική**, όταν το φοβερό παρουσιάζεται ως ενδεχόμενο ή πιθανό με κάποιες προϋποθέσεις ή ως υποκειμενική κρίση του υποκειμένου του ρήματος της κύριας πρότασης.

Πλάγιες Ερωτηματικές Προτάσεις

- α) Πλάγιες ερωτήσεις **ολικής άγνοιας μονομελείς**.
- β) Πλάγιες ερωτήσεις **ολικής άγνοιας**

διμελείς.

γ) Πλάγιες ερωτήσεις μερικής άγνοιας.

Εισαγωγή:

α) Οι ολικής άγνοιας μονομελείς με τα: **εἰ, ἔάν, ἂν**

β) Οι ολικής άγνοιας διμελείς με τα: **Πότερον-ἤ, Εἰ-ἢ, Εἰ-εἰτε, Εἴτε-εἴτε**

γ) Οι μερικής άγνοιας με: αναφορικές αντωνυμίες ή αναφορικά επιρρήματα αλλά και με ερωτηματικές αντωνυμίες και ερωτηματικά επιρρήματα για έμφραση.

Χρησιμοποιούνται ως:

α) **Αντικείμενο** σε ρήματα ή εκφράσεις που δηλώνουν **απορία, ερώτηση, γνώση ή άγνοια** και σε ρήματα που δηλώνουν **σκέψη, φροντίδα, αφήγηση, προσοχή, προπαρασκευή, προφύλαξη, πράξη**.

β) Υποκείμενο απρόσωπων ρημάτων και απρόσωπων εκφράσεων.

Εκφορά:

α) Μετά από αρκτικό χρόνο με: απλή οριστική, δυνητική οριστική, δυνητική ευκτική, απορηματική υποτακτική.

β) Μετά από ιστορικό χρόνο με: ευκτική του πλαιγίου λόγου.

γ) Είναι δυνατό να μη διατηρείται η ακολουθία των χρόνων. Στην περίπτωση αυτή δίνεται η έμφραση στο περιεχόμενο της πλάγιας ερώτησης, γιατί μπορεί να εκφράζει κάτι με βεβαιότητα.

δ) Εναλλαγή εγκλίσεων.

στ) Μετά από προτάσεις που περιέχουν την έννοια της απόπειρας, βρίσκονται πλάγιες ερωτηματικές ερωτήσεις οι οποίες:

α) Μετά από αρκτικό χρόνο εισάγονται με το **ἔάν** (ἔν, ἂν) και εκφέρονται με υποτακτική.

β) Μετά από ιστορικό χρόνο εισάγονται με το **εἰ** και εκφέρονται με **ευκτική**.

γ) Πλάγιες ερωτηματικές τροπικές. Μετά από ρήματα που σημαίνουν σκέψη, φροντίδα, επιμέλεια κ.λπ.. Εισαγωγή: με τροπικά επιρρήματα. Εκφορά: μετά από αρκτικό χρόνο

με οριστική μέλλοντα.

Ασκήσεις για εμπέδωση της θεωρίας

Οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι, ἐπειδὴ τὸ χωρίον βία οὐχ ἤλικοτο, δεισαντες τὸν Ἀθηναίων τὸ τολμηρὸν καὶ τὴν νεωτεροποιᾶν, καὶ ἄλλοφίλους ἅμα ἠγασμένοι, μή τι, ἢν παραμείνωσιν, ὑπὸ τῶν ἐν Ἰθάμῃ πεισθέντες νεωτερίωσι, μόνους τῶν ἑυμάχων ἀπέπεμψαν, τὴν μὲν ὑποψίαν οὐ δηλούντες, εἰπόντες δὲ ὅτι οὐδὲν προσδέονται αὐτῶν ἔτι.

- «**μή τι ὑπὸ τῶν ἐν Ἰθάμῃ πεισθέντες νεωτερίωσι**»:
Ονοματική ενδοιαστική πρόταση, εισάγεται με τον ενδοιαστικό σύνδεσμο **μή**, εκφέρεται με υποτακτική (νεωτερίωσι) και είναι αντικείμενο της μετοχής «δεισαντες». Φανερώνει το φόβο μήπως γίνει κάτι ανεπιθύμητο.

- «**ὅτι οὐδὲν προσδέονται αὐτῶν ἔτι**»:
Ονοματική ειδική πρόταση εισάγεται με τον ειδικό σύνδεσμο **ὅτι**, εκφέρεται με οριστική (προσδέονται - πραγματικό) και είναι αντικείμενο της μετοχής «εἰπόντες».

Τοιοῦτόν τι καὶ ἐγὼ διανοήθην, καὶ ἔδεισα μὴ παντάπασιν τὴν ψυχὴν τυφλωθεῖν βλέπων πρὸς τὰ πράγματα τοῖς ὁμίαις καὶ ἐκαστῇ τῶν αἰσθησῶν ἐπιχειρῶν ἀπεθεῖαι αὐτῶν.

- «**μὴ παντάπασιν τὴν ψυχὴν... ἀπεθεῖαι αὐτῶν**»:
Ονοματική ενδοιαστική πρόταση, εισάγεται με τον ενδοιαστικό σύνδεσμο **μή**, εκφέρεται με ευκτική πλαιγίου λόγου (τυφλωθεῖν - το φοβερό τοποθετείται στο παρελθόν), γιατί εξαρτάται από ιστορικό χρόνο (ἔδεισα) και είναι αντικείμενο του ρήματος ἔδεισα.

Καίτοι ὁράμην γ' ἡμᾶς, ὃ ἄνδρες δικασταί, ἔάν τις παῖδας αὐτοῦ ἀναβρυσάμενος κλέψῃ καὶ ὀλοφύρῃται, τοὺς τε παῖδας δι' αὐτὸν εἰ ἀτιμωθῆσονται ἑλευθύντας, καὶ ἀφιέντας τὰς τῶν πατέρων ἁμαρτίας διὰ τοὺς παῖδας, οὐς οὕτω ἴστε εἰτε ἀγαθοὶ εἴτε κακοὶ ἠβήσαντες γενήσονται ἡμᾶς δ' ἴστε ὅτι πρόθυμοι γεννηθήμεθα εἰς ἡμᾶς, καὶ τὸν

πατέρα οὐδὲν ἡμαρτητότα.

Οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι τοὺς παῖδας παρασημασμένοι ἐξαιτοῦνται ἡμᾶς, ἡμεῖς δὲ τὸν πατέρα τουτοῖν καὶ ἡμᾶς ἐξαιτούμεθα, μὴ ἡμᾶς ἀντὶ μὲν ἐπιτίμων ἀτίμων ποιήσῃτε, ἀντὶ δὲ πολιτῶν ἀπόλιδας· ἀλλὰ ἐλεήσατε καὶ τὸν πατέρα γέροντα ὄντα καὶ ἡμᾶς.

1. «**εἰ δι' αὐτῶν ἀτιμωθῆσονται**»:
Δευτερεύουσα ονοματική πλάγια ερωτηματική πρόταση ολικής άγνοιας. Εισάγεται με τον υποθετικό σύνδεσμο **εἰ**, εκφέρεται με οριστική (ἀτιμωθῆσονται - πραγματικό) και είναι αντικείμενο στο ρήμα ὀλοφύρῃται. Δηλώνει υποκειμενική αιτιολογία με το σύνδεσμο **εἰ**.

2. «**εἴτε ἀγαθοὶ εἴτε κακοὶ ἠβήσαντες γενήσονται**»:
Δευτερεύουσα ονοματική πλάγια ερωτηματική πρόταση διμελής, ολικής άγνοιας. Εισάγεται με **εἴτε - εἴτε**, εκφέρεται με οριστική (γενήσονται - πραγματικό) και είναι αντικείμενο στο ρήμα ἴστε.

3. «**ὅτι πρόθυμοι γεννηθήμεθα εἰς ἡμᾶς**»:
Δευτερεύουσα ονοματική ειδική πρόταση. Εισάγεται με τον ειδικό σύνδεσμο **ὅτι** (αντικειμενική κρίση), εκφέρεται με οριστική (γεννηθήμεθα - πραγματικό) γιατί το ρήμα εξάρτησης είναι αρκτικού χρόνου και είναι αντικείμενο στο ρήμα ἴστε.

4. «**μὴ ἡμᾶς ἀντὶ μὲν ἐπιτίμων ἀτίμων ποιήσῃτε, ἀντὶ δὲ πολιτῶν ἀπόλιδας (ποιήσῃτε)**»:
Δυο δευτερεύουσες ονοματικές ενδοιαστικές προτάσεις. Εισάγονται με τον ενδοιαστικό σύνδεσμο **μή**, εκφέρονται με υποτακτική (ποιήσῃτε - το φοβερό παριστάνεται ως προσδοκώμενο) και είναι αντικείμενα στο ρήμα ἐξαιτούμεθα. Φανερώνει το φόβο μήπως γίνει κάτι ανεπιθύμητο.

Ἰπποχρίστου δ' οὖν τὰδε μέγιστα ἐπιχομπῶν ὁ Ἀλκιβιάδης, ὡς Τισσαφέρνης αὐτῷ ὑπέδεξάτο ἢ μὴν, ἕως ἂν τὴν αὐτοῦ λειψίταια, ἦν Ἀθηναίους πιστεύῃ, μὴ ἀπορήσειν αὐτοὺς τροφῆς, οὐδ' ἦν δὲρ τελευτῶντα τὴν αὐτοῦ στομαχίην ἐξαγορεύσας, τὰς τε ἐν Ἀσπένῳ ἦδη οὐσας Φοινίκων ναῦς κομῆν Ἀθηναίους καὶ οὐ Πελοποννησίους.

1. «**ὡς Τισσαφέρνης αὐτῷ ὑπέδεξάτο ἢ μὴν μὴ ἀπορήσειν αὐτοὺς τροφῆς τὰς τε ἐν Ἀσπένῳ ἦδη οὐσας Φοινίκων ναῦς κομῆν Ἀθηναίους καὶ οὐ Πελοποννησίους**»:
Δευτερεύουσα ονοματική ειδική πρόταση. Εισάγεται με τον ειδικό σύνδεσμο **ὡς** (υποκειμενική κρίση), εκφέρεται με οριστική (ὑπέδεξάτο) εκφράζει το πραγματικό και είναι επεξήγηση στο τὰδε. ΚΑΚΟΛΥΡΗ Κ. - ΣΤΑΡΑ Φ. - ΧΑΝΙΩΤΗ Ν. - ΧΟΝΔΡΟΥ Λ.

ΣΠΟΡΤΙΣΤΗΡΙΑ

ΟΜΟΚΕΝΤΡΟ
ΦΛΩΡΟΠΟΥΛΟΥ

για μαθητές με αναπηρίες

ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΗΝΑΣ | Επαυλίου 6, Πλατεία Κόλλυνης
Τηλ.: 210 9814594, 210 9802912

ΑΓΙΟΣ ΘΩΜΑΣ | Α. Βουλιαγμένης 144 (κατάστημα μετρό Δάφνης)
Τηλ.: 210 9767674, 210 9767677

www.floropoulos.gr - info@floropoulos.gr

ΟΙ ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΟΥΝ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2011

Αρχαία Κατεύθυνσης

ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΟΙ ΥΠΟΘΕΤΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ

Ο υποθετικός λόγος λέγεται εξαρτημένος ή πλάγιος, όταν η απόδοση είναι δευτερεύουσα ονοματική πρόταση ή απαρέμφατο ή κατηγορηματική μετοχή.

Παράδειγμα: Ἀγασίλαος λέγει ὅτι, εἰ ταῦτα πράττωσιν, ἀμαρτάνουσιν.

1. Αν το ρήμα εξάρτησης της απόδοσης είναι αρκτικό χρόνου, η εκφορά της υπόθεσης δε μεταβάλλεται και ο υποθετικός λόγος αναγνωρίζεται σαν να ήταν ανεξάρτητος.

Παράδειγμα: Ἀγασίλαος λέγει ὅτι, ἴν ταῦτα πράττωσιν, ἀμαρτάνονται.

ΥΠΟΘΕΣΗ: ἴν πράττωσιν (υποτακτική)

ΑΠΟΔΟΣΗ: ὅτι ἀμαρτάνονται (οριστική μέλλοντα).

Δηλώνει το προσδοκώμενο.

2. Αν το ρήμα εξάρτησης της απόδοσης είναι ιστορικού χρόνου, τότε στον υποθετικό λόγο του μη πραγματικού (β' είδος), της απλής σκέψης του λέγοντος (ε' είδος) και της αόριστης επανάληψης στο παρελθόν (στ' είδος), η υπόθεση δε μεταβάλλεται.

Παράδειγμα: Ἐλεγον ὅτι οὐκ ἂν ἐνίκων οἱ πολέμοι εἰ ἐβόηθον οἱ σύμμαχοι. (μη πραγματικό - β' είδος).

Ἀγασίλαος ἔλεγεν ὅτι, εἰ ταῦτα πράττειν, ἀμαρτάνοιεν ἂν. (απλή σκέψη - ε' είδος).

Ἐδοκει αὐτοῖς, εἰ τινα λάβοιεν τῶν ἔχθρῶν, ἀποκτείναι. (αόριστη επανάληψη στο παρελθόν - στ' είδος).

3. Αν το ρήμα εξάρτησης της απόδοσης είναι χρόνου ιστορικού και ο υποθετικός λόγος είναι α' είδους - πραγματικό, γ' είδους - προσδοκώμενο και δ' είδους - αόριστη επανάληψη στο παρόν και μέλλον τότε συνήθως μεταβάλλεται η εκφορά της υπόθεσης. Συγκεκριμένα η οριστική και η υποτακτική τρέπονται σε ευκτική του πλαισίου λόγου: παράλληλα οι σύνδεσμοι ἂν, ἐάν, ἴν ἂν αντικαθίστανται από το εἰ.

Παράδειγμα: Ἀγασίλαος ἔδοκει, εἰ ταῦτα πράττειν ἀμαρτάνειν αὐτούς (α' είδος - πραγματικό).

Ἀγασίλαος ἔλεγεν, ὅτι εἰ ταῦτα πράττωσιν, ἀμαρτάνονται (γ' είδος - προσδοκώμενο).

Ἀγασίλαος ἤθετο εἰ ταῦτα πράττειν ἀμαρτάνειν αὐτούς (δ' είδος - αόριστη επανάληψη παρόν και μέλλον).

Η ΜΟΡΦΗ ΤΩΝ ΥΠΟΘΕΤΙΚΩΝ ΛΟΓΩΝ ΣΤΟΝ ΠΛΑΓΙΟ ΛΟΓΟ

1. α' είδος - Το πραγματικό
- Εξάρτηση από ΑΡΚΤΙΚΟ ΧΡΟΝΟ

ΥΠΟΘΕΣΗ: εἰ + Οριστική

ΑΠΟΔΟΣΗ: ειδική πρόταση, πλάγια ερωτηματική, ειδικό απαρέμφατο, κατηγορηματική μετοχή, τελικό απαρέμφατο.

- Εξάρτηση από ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΧΡΟΝΟ

ΥΠΟΘΕΣΗ: εἰ + Ευκτική του πλαισίου λόγου εἰ + Οριστική (πολύ σπανιότερα)

ΑΠΟΔΟΣΗ: Ειδική πρόταση (συνήθως με ευκτική), πλάγια ερωτηματική (συνήθως με ευκτική), ειδικό απαρέμφατο (+ἂν),

κατηγορηματική μετοχή (+ἂν), τελικό απαρέμφατο.

2. β' είδος - Το μη πραγματικό
- Εξάρτηση από ΑΡΚΤΙΚΟ ΧΡΟΝΟ

ΥΠΟΘΕΣΗ: εἰ + Οριστική ιστορικού χρόνου

ΑΠΟΔΟΣΗ: ειδική πρόταση (συνήθως με δυνητική οριστική), πλάγια ερωτηματική (συνήθως με δυνητική οριστική), ειδικό απαρέμφατο + ἂν, κατηγορηματική μετοχή + ἂν

- Εξάρτηση από ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΧΡΟΝΟ

ΥΠΟΘΕΣΗ: εἰ + οριστική ιστορικού χρόνου

ΑΠΟΔΟΣΗ: ἴδια με την απόδοση από αρκτικό χρόνο.

3. γ' είδος - Το προσδοκώμενο
- Εξάρτηση από ΑΡΚΤΙΚΟ ΧΡΟΝΟ

ΥΠΟΘΕΣΗ: ἂν, ἐάν, ἴν + υποτακτική

ΑΠΟΔΟΣΗ: ειδική πρόταση (συνήθως με οριστική μέλλοντα ή δυνητική ευκτική), πλάγια ερωτηματική (συνήθως με οριστική μέλλοντα ή δυνητική ευκτική), ειδικό απαρέμφατο (συνήθως μέλλοντα), κατηγορηματική μετοχή, τελικό απαρέμφατο.

- Εξάρτηση από ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΧΡΟΝΟ

ΥΠΟΘΕΣΗ: εἰ + ευκτική πλαισίου λόγου ἂν, ἐάν, ἴν + υποτακτική (πολύ σπανιότερα)

ΑΠΟΔΟΣΗ: ειδική πρόταση (με ευκτική μέλλοντα συνήθως), πλάγια ερωτηματική (με ευκτική μέλλοντα συνήθως), ειδικό απαρέμφατο (συνήθως μέλλοντα), κατηγορηματική μετοχή, τελικό απαρέμφατο.

4. δ' είδος - Η αόριστη επανάληψη στο παρόν και μέλλον.

- Εξάρτηση από ΑΡΚΤΙΚΟ ΧΡΟΝΟ

ΥΠΟΘΕΣΗ: ἂν, ἐάν, ἴν + υποτακτική.

ΑΠΟΔΟΣΗ: ειδική πρόταση (συνήθως με οριστική ενεστώτα), πλάγια ερωτηματική

(συνήθως με οριστική ενεστώτα), ειδικό απαρέμφατο (συνήθως ενεστώτα), κατηγορηματική μετοχή (συνήθως ενεστώτα).

- Εξάρτηση από ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΧΡΟΝΟ

ΥΠΟΘΕΣΗ: εἰ + ευκτική πλαισίου λόγου ἂν, ἐάν, ἴν + υποτακτική (πολύ σπανιότερα)

ΑΠΟΔΟΣΗ: ειδική πρόταση (με ευκτική ενεστώτα συνήθως), πλάγια ερωτηματική (με ευκτική ενεστώτα συνήθως), ειδικό απαρέμφατο (ενεστώτα συνήθως), κατηγορηματική μετοχή (ενεστώτα συνήθως).

5. ε' είδος - Η απλή σκέψη του λέγοντος

- Εξάρτηση από ΑΡΚΤΙΚΟ ΧΡΟΝΟ

ΥΠΟΘΕΣΗ: εἰ + ευκτική

ΑΠΟΔΟΣΗ: ειδική πρόταση (συνήθως με δυνητική ευκτική), πλάγια ερωτηματική (συνήθως με δυνητική ευκτική), ειδικό απαρέμφατο + ἂν, κατηγορηματική μετοχή + ἂν.

- Εξάρτηση από ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΧΡΟΝΟ

ΥΠΟΘΕΣΗ: εἰ + ευκτική.

ΑΠΟΔΟΣΗ: ἴδια με την απόδοση από αρκτικό χρόνο.

6. στ' είδος - Η αόριστη επανάληψη στο παρελθόν.

- Εξάρτηση από ΑΡΚΤΙΚΟ ΧΡΟΝΟ

ΥΠΟΘΕΣΗ: εἰ + ευκτική.

ΑΠΟΔΟΣΗ: ειδική πρόταση (με οριστική παρατατικού ή αορίστου με ή χωρίς το δυνητικό «ἂν» συνήθως), πλάγια ερωτηματική, ειδικό απαρέμφατο (συνήθως ενεστώτα ή αορίστου), κατηγορηματική μετοχή (συνήθως ενεστώτα ή αορίστου)

- Εξάρτηση από ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΧΡΟΝΟ

ΥΠΟΘΕΣΗ: εἰ + ευκτική

ΑΠΟΔΟΣΗ: ἴδια με την απόδοση από αρκτικό χρόνο, ειδική πρόταση (συνήθως με ευκτική πλαισίου λόγου), πλάγια ερωτηματική

(συνήθως με ευκτική πλαισίου λόγου).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΩΝ ΥΠΟΘΕΤΙΚΩΝ ΛΟΓΩΝ

1. Οὗτος νῦν λέγει, εἴπερ δεῖ ἐνεργόν ἔχειν το στροπέυμα, τοῦτους ἐξαιθετέους εἶναι.

ΥΠΟΘΕΣΗ: εἴπερ δεῖ (εἰ + οριστική)

ΑΠΟΔΟΣΗ: τοῦτους ἐξαιθετέους εἶναι (ειδικό απαρέμφατο).

1^ο είδος: «Το πραγματικό»

2. Ἐλεγεν ὅτι λοιπὸν ἂν ἴν σφίσι περὶ τῆς πόλεως διαλεχθῆναι τῆς σφετέρως, εἰ μη προτέρα τῶν ἄλλων τὴν εἰρήνην ἐπεποιήτο.

ΥΠΟΘΕΣΗ: εἰ μη ἐπεποιήτο (οριστική ιστορικού χρόνου)

ΑΠΟΔΟΣΗ: ὅτι ἂν ἴν (ειδική πρόταση με δυνητική οριστική).

2^ο είδος: «Το μη πραγματικό»

3. Ὁ Φαρνάβζος προηγόρευε αὐτοῖς ὡς, εἰ μη ἐκπέμψοιεν τοὺς Λακεδαιμονίους, πόλεμον ἐξοίσοι πρὸς αὐτούς.

ΥΠΟΘΕΣΗ: εἰ μη ἐκπέμψοιεν (εἰ + ευκτική πλαισίου λόγου)

ΑΠΟΔΟΣΗ: ὡς ἐξοίσοι πόλεμον (ειδική πρόταση με ευκτική μέλλοντα).

3^ο είδος: «Το προσδοκώμενο»

4. Λέγουσι τῇ ἄλλῃλων βοηθεῖν, ἐάν τις ἐπὶ Κέκρουαν ἴη ἢ Ἀθήνας.

ΥΠΟΘΕΣΗ: ἐάν ἴη (εἰ + υποτακτική)

ΑΠΟΔΟΣΗ: βοηθεῖν (ειδικό απαρέμφατο ενεστώτα)

4^ο είδος: «Η αόριστη επανάληψη στο παρόν και μέλλον».

5. Πέμψας πρὸς τὸν Δεξιγλίταν εἶπεν ὅτι ἔλθοι ἂν εἰς λόγους, εἰ ὀμῆρους λάβοι.

ΥΠΟΘΕΣΗ: εἰ λάβοι (εἰ + ευκτική)

ΑΠΟΔΟΣΗ: ὅτι ἂν ἔλθοι (ειδική πρόταση με δυνητική ευκτική)

5^ο είδος: «Η απλή σκέψη του λέγοντος»

6. Λέγει ὅτι, εἰ τινοσ δέοιτο Ἀστυάγης, ἀνεπιθὰ ἀσυνότατα ὑπηρετήσοι.

ΥΠΟΘΕΣΗ: εἰ δέοιτο (εἰ + ευκτική)

ΑΠΟΔΟΣΗ: ὅτι ἀνεπιθὰ (ειδική πρόταση με οριστική παρατατικού)

6^ο είδος: «Η αόριστη επανάληψη στο παρελθόν».

ΚΑΚΟΛΥΡΗ Κ. - ΣΙΤΑΡΑ Φ. - ΧΑΝΙΩΤΗ Ν. - ΧΑΤΖΗΤΣΟΜΠΑΝΗ Μ. - ΧΟΝΔΡΟΥ Λ.

για μαθητές με απαιτήσεις

ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΗΝΑΣ: Ερμούπολις 6, Πλατεία Κόνεργος
 Τηλ.: 210 3614594, 210 3602912
ΑΓΙΟΣ ΘΩΜΑΣ: Α. Βουλιαγμένης, 144 (κοντά στο μετρό Δάφνης)
 Τηλ.: 210 9767674, 210 9767677

www.floropoulos.gr - info@floropoulos.gr

ΟΙ ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΟΥΝ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2011

Αρχαία Κατεύθυνσης

ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΕΥΘΕΟΣ ΛΟΓΟΥ ΣΕ ΠΛΑΓΙΟ ΛΟΓΟ

1. Μεταβολή των προτάσεων.

ΕΥΘΥΣ ΛΟΓΟΣ

α) Κύριες προτάσεις κρίσεως (εκφέρονται με Οριστική, Δυνητική Οριστική, Δυνητική Ευκτική)

ΠΛΑΓΙΟΣ ΛΟΓΟΣ

Δευτερεύουσα ειδική πρόταση (μετά από λεκτικά, γνωστικά ή αισθητικά ρήματα εξάρτησης)

Ειδικό απαρέμφατο (μετά από λεκτικά, δοξαστικά ρήματα και το φημί)

Κατηγορηματική μητ. (μετά από γνωστικά, αισθητικά, αγγελίας κ.ά. ρήματα εξάρτησης)

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

Ε.Λ.: Οὐκ ὀλίγοι τῶν συμμάχων πεπτώασιν
Π.Λ.: Ἄθηναίοι λέγουσι ὅτι οὐκ ὀλίγοι τῶν συμμάχων πεπτώασιν.

Ε.Λ.: Αἰσχροὺς ἐστὶ ἀρχεῖν Ἀθηναίων Πελοποννησίου.

Π.Λ.: Οὗτοι ἔλεγον ὅτι αἰσχρον εἶναι ἀρχεῖν Ἀθηναίων Πελοποννησίου.

Ε.Λ.: Οὐκ ἂν λάβεις παρὰ τοῦ μὴ ἔχοντος.

Π.Λ.: Οὗτος ἔφη οὐκ ἂν λαβείν παρὰ τοῦ μὴ ἔχοντος.

Ε.Λ.: Ἐν μεγάλῳ κινδύνῳ ἔσμεν.

Π.Λ.: Οἱ Θηβαῖοι ἐγγίγνωσκον ἐν μεγάλῳ κινδύνῳ ὄντες.

ΕΥΘΥΣ ΛΟΓΟΣ

β) Κύριες Προτάσεις επιθυμίας (εκφέρονται με προσωπική, υποτακτική, ευχετική οριστική, ευχετική ευκτική)

ΠΛΑΓΙΟΣ ΛΟΓΟΣ

Τελικό απαρέμφατο (μετά από ρήματα εξάρτησης κελουστικά, ευχετικά, βουλητικά κ.ά.).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

Ε.Λ.: Μηδεὶς βαλλέτω.

Π.Λ.: Ἀπιγούρευε μηδένα βάλλειν.

Ε.Λ.: Εἴθε ταύτην τὴν γνώμην εἴχετε.

Π.Λ.: Οὗτοι πύχοντο ταύτην τὴν γνώμην ἡμᾶς ἔχειν.

ΕΥΘΥΣ ΛΟΓΟΣ

γ) Κύριες προτάσεις ευθείες ερωτήσεως

ΠΛΑΓΙΟΣ ΛΟΓΟΣ

Πλάγια ερωτηματική πρόταση (μετά από ρήματα εξάρτησης ερωτηματικά, απορίας, φροντίδας, επιμέλειας κ.ά.)

Αναφορικά με τον τρόπο εισαγωγής:

Ολικής άνοιξης μονομελής (ἄρα, ἄραγε, οἶκον, χωρὶς σύνδεσμο) → εἰ, εἴαν, ἂν, ἤν.

Ολικής άνοιξης διμελής (πότερον/α...ἢ) → εἶτε...εἶτε, εἰ...ἢ, πότερον/α...ἢ.

Μερικής άνοιξης (ερωτηματικές αντωνυμίες και επιρρήματα) → Με αναφορικές και

ερωτηματικές αντωνυμίες και επιρρήματα.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

Ε.Λ.: Βούλει τι, ὦ Κῦρε, παραγγεῖλαι;

Π.Λ.: Ξενοφὸν ἤρετο Κῦρον εἰ βούλοιο τι παραγγεῖλαι.

Ε.Λ.: Ὡς Μειδία, ὁ πατήρ σε ἀρχοντα τοῦ οἴκου κατέλιπε;

Π.Λ.: Ἦρετο τὸν Μειδιαν εἰ ὁ πατήρ αὐτὸν ἀρχοντα τοῦ οἴκου καταλίπει.

Ε.Λ.: Πῶς ἀκριβῶς καὶ καλῶς ἔξοισι οἱ νόμοι;

Π.Λ.: Ἐσκόπουν πῶς ἀκριβῶς καὶ καλῶς ἔξοισιν οἱ νόμοι.

δ) ΕΥΘΥΣ ΛΟΓΟΣ

Δευτερεύουσες προτάσεις

ΠΛΑΓΙΟΣ ΛΟΓΟΣ

Οι προτάσεις παραμένουν ίδιες

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

Ε.Λ.: Ποιεῖτε ταῦτα, ἵνα τύχηε συγγνώμης.

Π.Λ.: Ἐκέλευον αὐτοὺς ποιεῖν ταῦτα, ἵνα τύχοιεν συγγνώμης.

Ε.Λ.: Ἄνδρὶ ἐκάστω δώσω πέντε ἀργυρίου μνᾶς, ἐπὶ ἡκομεν εἰς Βαβυλῶνα.

Π.Λ.: Ὁ δ' ὑπέσχετο ἀνδρὶ ἐκάστω δώσειν πέντε ἀργυρίου μνᾶς, ἐπεὶ ἦκουεν εἰς Βαβυλῶνα.

2. Μεταβολή εγκλίσεων

ΕΥΘΥΣ ΛΟΓΟΣ:

α) Όταν το ρήμα εξάρτησης είναι αρκτικού χρόνου τότε: Οριστική, Υποτακτική και Δυνητικές Εγκλίσεις

ΠΛΑΓΙΟΣ ΛΟΓΟΣ

Οι εγκλίσεις παραμένουν ίδιες.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ:

Ε.Λ.: Κῦρος τέθνηκεν.

Π.Λ.: Λέγουσι ὅτι Κῦρος τέθνηκεν.

β) Όταν το ρήμα εξάρτησης είναι ιστορικού χρόνου τότε:

ΕΥΘΥΣ ΛΟΓΟΣ

Οριστική, Υποτακτική →

ΠΛΑΓΙΟΣ ΛΟΓΟΣ

Ευκτική πлагίου λόγου

Δυνητικές Εγκλίσεις → παραμένουν ίδιες

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

Ε.Λ.: Τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχω καὶ περὶ τῶν κοινῶν.

Π.Λ.: Οὗτος ἔλεγε ὅτι τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχει καὶ περὶ τῶν κοινῶν.

Ε.Λ.: Ποῦ ἂν ἴδοιμι Πρόξενον;

Π.Λ.: Ἦρωτησε τις ποῦ ἂν ἴδοι Πρόξενον.

Πρόσθετες παρατηρήσεις

- Εάν η υποτακτική συνοδεύεται από το αοριστολογικό «άν» τρεπόμενη σε ευκτική το χάνει.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ:

Ε.Λ.: Οὐδέ ὁ σύλλογος ἐν Θήβαις δεῖ εἶναι ἄλλ' ἔνθα ἂν ἦ πόλεμος.

Π.Λ.: Ὁ Λυκομήδης καὶ τοῦτο ἔλεγε, ὅτι οὐδέ ὁ σύλλογος ἐν Θήβαις δεῖ εἶναι ἄλλ' ἔνθα εἴη πόλεμος.

- Η απλή οριστική ή υποτακτική (με ή χωρίς το «άν») διατηρούνται μόνο όταν πρόκειται να δηλωθεί ότι το νόημα της δευτερεύουσας πρότασης είναι σκέψη του υποκειμένου του ρήματος της πρότασης από την οποία εξαρτάται η δευτερεύουσα.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ:

Ε.Λ.: Ἐπειδὴν ἡ στρατεία λήξει, εὐθύς ἀποπέμψω σε.

Π.Λ.: Εἶπεν ὅτι, ἐπειδὴν ἡ στρατεία λήξει, εὐθύς

ἀποπέμψει αὐτόν.

- Η κλητική προσφώνηση του ευθέως λόγου μετατρέπεται σε αντικείμενο του ρήματος εξάρτησης του πлагίου λόγου.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ:

Ε.Λ.: Ὡ στρατιώται, ἴτε εἰς Λακεδαίμονα.

Π.Λ.: Ἐκέλευσε τοὺς στρατιώτας ἵεναι εἰς Λακεδαίμονα.

- Ο χρόνος των ρημάτων του ευθέως λόγου παραμένει αμετάβλητος και στον πлагιο λόγο. Εξάρτηση αποτελεί η οριστική παρατατικού και υπερσυντελικού, όταν πρέπει να γίνει ευκτική πлагίου λόγου ή απαρέμφατο ή μετοχή, τότε μπαίνει σε χρόνο ενεστώτα και παρακείμενο αντίστοιχα. (Άλλωστε ο παρατατικός και ο υπερσυντελικός διαθέτουν μόνο οριστική εγκλίση).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ:

Ε.Λ.: Κῦρος ἐλελοίπει τὰ ἄκρα.

Π.Λ.: Οὗτος ἔφη Κῦρον ἐλελοῖπεναι τὰ ἄκρα.

- Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί κατά τη μετατροπή του ρήματος σε απαρέμφατο (ειδικό ή τελικό) αναφορικά με την πτώση στην οποία θα τοποθετήσουμε το υποκείμενο του. Σε περίπτωση ετεροπροσωπίας το υποκείμενο του απαρεμφάτου τίθεται σε πτώση αιτιατική.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ:

Ε.Λ.: Οὐδέμια ἀρετή ἀσχεῖται ὑπ' ἀνθρώπων.

Π.Λ.: Ἐγὼ οἶμαι οὐδέμια ἀρετὴν ἀσχεῖσθαι ὑπ' ἀνθρώπων (ετεροπροσωπία).

- Ανάλογη προσοχή πρέπει να δοθεί και στη μετατροπή του ευθέως λόγου σε κατηγορηματική μετοχή αναφορικά με το υποκείμενο της. Το υποκείμενο της θα τεθεί σε πλάγια πτώση, αν διαφέρει από το υποκείμενο του ρήματος εξάρτησης, ανάλογα με τη σύνταξη του.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ:

Ε.Λ.: Διοῦται ἡ χώρα.

Π.Λ.: Ἦκουον δημιουργημένη τὴν χώραν.

ΚΑΚΟΛΥΡΗ Κ. - ΣΙΤΑΡΑ Φ. - ΧΑΤΖΗΤΣΟΜΠΑΝΗ Μ. - ΧΟΝΔΡΟΥ Λ.

**ΟΜΟΚΕΝΤΡΟ
ΦΛΩΡΠΟΥΛΟΥ**

για μαθητές με απαιτήσεις

ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΗΝΑΣ: Ερασμού 6, Πλατεία Κόνεργος
 Τηλ.: 210 9814594, 210 3602912
ΛΟΓΟΣ ΣΗΜΗΤΡΟΣ: Α. Βουλιαγμένης 144 (κοντά στο μετρό Δάφνη)
 Τηλ.: 210 9367674, 210 9763777

www.floropoulos.gr - info@floropoulos.gr

ΟΙ ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΟΥΝ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2012

Θέματα Αρχαίων Κατεύθυνσης

Ενδεικτικές ερμηνευτικές ερωτήσεις - απαντήσεις στον Πρωταγόρα του Πλάτωνα
1) Ποιά είναι τα στάδια ιστορικής εξέλιξης της ανθρωπότητας; Να αναφέρετε συνοπτικά τα χαρακτηριστικά του καθενός.

Με την αφήγηση του μύθου ο Πρωταγόρας προσπαθεί να αποδείξει ότι η πολιτική αρετή είναι διδακτή. Στο περιεχόμενο του εντοπίζονται συνοπτικά τα στάδια εξέλιξης της ανθρωπότητας, τα οποία διαρθρώνονται σε τρεις φάσεις:

Στο πρώτο στάδιο - φάση Επιμηθέα - συντελείται ο βιολογικός σχηματισμός του ανθρώπου. Η δημιουργία, η «γένεση» των θνητών ειδών γίνεται από τους θεούς στο εσωτερικό της γης («τηποδοσιν αὐτά... γῆς ἐνδόν»). Ο άνθρωπος, όμως, παρουσιάζεται ατέλειες σε σύγκριση με τα άλλα ζώα καθώς είναι «γυμνός, άστρωτός, άνυπόδητος και άοπλος».

Στο δεύτερο στάδιο - φάση Προμηθέα - ο Προμηθέας κλέβει από τους θεούς την «έντεχνον σοφίαν» μαζί με τη φωτιά και τις δωρίζει στον άνθρωπο. Χάρη στα δώρα του φιλόανθρωπου Προμηθέα γεννιούνται οι τέχνες και δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για τη δημιουργία τεχνικού πολιτισμού και την ανύψωση του βιοτικού επιπέδου του ανθρώπινου γένους. Διαμορφώνονται οι πρώτοι θεσμοί, όπως η θρησκεία και τα λατρευτικά έθιμα («πρώτον μὲν... άγάλματα θεών»), ανακαλύπτεται ο έναρθρός λόγος («έπειτα φωνήν... διηθηθώσαστο») και σχηματίζονται οι πρώτες κοινωνίες.

Στο τελευταίο στάδιο - φάση συγκρότησης των πόλεων - σχηματίζονται οι πόλεις, δηλαδή ευρύτεροι συνοικισμοί που διέπονται από συγκεκριμένους νόμους και έχουν δικούς τους άρχοντες και δική τους πολιτική εξουσία, στην οποία μετέχουν οι πολίτες. Στο στάδιο αυτό, ο Ερμής με εντολή του Δία μοιράζει σε όλους την «αιδώ» και τη «δίκη», στοιχεία που αποτελούν τη βάση της πολιτικής αρετής. Κύριο στοιχείο είναι η αποδοχή κοινών ηθικών αξιών από τους ανθρώπους και η επιβολή του αμοιβαίου σεβασμού και των αρχών της δικαιοσύνης. Κατά συνέπεια περιορίζονται οι κοινωνικοί ανταγωνισμοί και εξαλείφεται ο κίνδυνος της αλληλοεξόντωσης.

Όλα αυτά παρουσιάζονται γλαφυρά με τον παραστατικό μύθο του Πρωταγόρα.

2) Ποιά επιχειρήματα χρησιμοποιεί ο Πρωταγόρας από τον ιδιωτικό και δημόσιο βίο των Αθηναίων για να αποδείξει ότι η πολιτική αρετή διδάσκεται;

Ο Πρωταγόρας, αφού επιχειρήσει μέσα από το μύθο να εξηγήσει για ποιο λόγο οι Αθηναίοι δέχονται τη γνώμη όλων των πολιτών στις πολιτικές υποθέσεις, ενώ στα τεχνικά ζητήματα προσφεύγουν μόνο στη γνώμη των ειδικών, συνεχίζει την προσπάθειά του να στηρίξει την άποψή του για το διδακτό της αρετής, αντλώντας στοιχεία από τον ιδιωτικό και δημόσιο βίο των Αθηναίων.

Πιο συγκεκριμένα, ο Πρωταγόρας αναφέρει ότι οι Αθηναίοι ανέχονται και λυπούνται τα θύματα της τύχης και της φύσης καθώς τα ίδια δεν φέρουν καμία ευθύνη για την κατάστασή τους. Αντίθετα σε θέματα πολιτικής αρετής θυμούνται με εκείνους που δεν έχουν τις αρετές που αποκτώνται με φροντίδα, άσκηση και διδασκαλία, τους τιμωρούν και τους

συμβουλευούν. (Εν. 5)

Στη συνέχεια το «διδασκόν» της αρετής ενισχύεται με την αναφορά στην επιβολή των ποινών. Οι Αθηναίοι, δηλαδή, επιβάλλουν τις ποινές σε όσους αδικούν, όχι για αντεκδίκηση αλλά για σωφρονισμό του ίδιου του δράστη και παραδειγματισμό των άλλων - παρατηρητών με στόχο την αποτροπή του κακού. (Εν. 6)

Έτσι, οι προσπάθειες που καταβάλλονται από τους γονείς, τους δασκάλους αλλά και την ίδια την πόλη επιβεβαιώνουν ότι η πολιτική αρετή διδάσκεται. Οι φορείς του εκπαιδευτικού συστήματος της Αθήνας του 5ου αιώνα π.χ. διδάσκουν, νοουθούν καθοδηγούν και διαπλάθουν κάθε Αθηναίο από την παιδική ηλικία και η εκπαιδευτική διαδικασία συνεχίζεται για όλη τη ζωή.

Επομένως, όλα αυτά αποδεικνύουν σύμφωνα με τον Πρωταγόρα ότι η πολιτική αρετή μπορεί να αποκτηθεί και να διδασχθεί.

3) Πώς εξηγείται η παρουσία των θεών στο μύθο του Πρωταγόρα;

Ο Πρωταγόρας διακηρύττει τον αγωνιστικό του ως προς την ύπαρξη και τη μορφή των θεών. Η αναφορά, λοιπόν, προς τους θεούς προκαλεί εντύπωση.

Ο Πρωταγόρας, όπως φαίνεται στο έργο του Πλάτωνα, προσφέρει για να εκφράσει τις απόψεις του είτε με τη μορφή τεκμηριωμένου διαλόγου είτε μιας διήγησης και όταν οι ακροατές του τον αφήνουν να επιλέξει ο ίδιος, προτιμά τη διήγηση καθώς είναι πιθανό να προκαλέσει μεγαλύτερη ευχαρίστηση.

Αυτό, αποτελεί σαφή προειδοποίηση ότι η αναφορά στους θεούς είναι συμβολική και μπορεί να αφαιρεθεί ως στοιχείο του μύθου. Η παρουσία των θεών, λοιπόν, μέσα στο μύθο έχει αλληγορική σημασία. Πιο συγκεκριμένα, ο Δίας συμβολίζει το Λόγο, τη λογική, τη νομοτέλεια δηλαδή που διέπει τη φύση. Οι άλλοι θεοί, όπως ο Ερμής και ο Προμηθέας και ο Επιμηθέας και κυρίως ο Ερμής αποτελούν τα

εκτελεστικά όργανα αυτής της νομοτέλειας της φύσης· μιας νομοτέλειας η οποία ρυθμίζει τις σχέσεις μεταξύ των όντων, εξισορροπεί τις ανάγκες τους και εξασφαλίζει τα μέσα για την επιβίωσή τους.

Από την άλλη, πολλοί υποστηρίζουν ότι η αναφορά στους θεούς είναι μια πλατωνική θεωρία που έντεχνα εκφράζεται από τον Πρωταγόρα. Ο Πλάτωνας, όμως, γνώριζε ότι ο σοφιστής ήταν αγωνιστικιστής σε θέματα που αφορούν τους θεούς και τη θρησκεία και δεν είχε την πρόθεση να εξαπατήσει τους αναγνώστες του. Πράγματι, μετά το μύθο ακολουθεί μια ορθολογιστική εξήγηση των κυρίως σημείων του, από την οποία απουσιάζει εντελώς ο θείκος παράγοντας.

4) Ποιές αντιφάσεις υπάρχουν στην επιχειρηματολογία του Πρωταγόρα για το διδακτόν της αρετής ανάμεσα στην 4η και 5η ενότητα;

Ο Πρωταγόρας στην 4η ενότητα, αναφέρει στα πλαίσια του μύθου του ότι ο Δίας έδωσε εντολή στον Ερμή να μοιράσει την «αιδώ» και τη «δίκη» σε όλους τους ανθρώπους («έτι πάντας... πάντες μετεχόντων»). Επομένως, η πολιτική αρετή, η οποία αποτελεί προϋπόθεση και των δύο ηθικών αρετών, της αιδούς και της δίκης, είναι έμφυτη σε όλους τους ανθρώπους. Βέβαια, ο Δίας δεν μπορεί να εξασφαλίσει την καθολικότητα των δύο αυτών αρετών καθώς δεν αποτελούσαν μέρος της αρχικής τους φύσης.

Στην 5η ενότητα, ο Πρωταγόρας επισημαίνει ότι η πολιτική αρετή δεν είναι φυσικό δώρο, ούτε αυτονόητο στοιχείο της ανθρώπινης υπόστασης, αλλά αποτέλεσμα διδασκαλίας και προσπάθειας («άλλά διδασκόν τε καί έξ' έπιμελείας»).

Η φαινομενική αυτή αντίφαση αίρεται αν λάβουμε υπόψη μας ότι η «αιδώ» και η «δίκη», άρα και η πολιτική αρετή που τις συμπεριλαμβάνει, δόθηκαν «δυνάμει», ως

προδιαθέσεις δηλαδή στον άνθρωπο. Είναι απαραίτητο, όμως, να μεσολαβήσει η διδασκαλία και ο προσωπικός αγώνας του με τη βοήθεια της λογικής, ώστε να κατακτηθεί η πολιτική αρετή. Η ανθρώπινη φύση λοιπόν, φέρει μέσα της τις καταβολές (δυνατότητες) για να εξελιχθεί ηθικά. Σ' αυτό βοηθά η διδασκαλία.

Επομένως η φράση «ή άν παραγίγνται», μας επιτρέπει να συμπεράνουμε ότι είναι δυνατόν κάποιοι άνθρωποι να μην ενδιαφέρθηκαν να κατακτήσουν την πολιτική αρετή μέσω της διδασκαλίας.

5) Να σχολιάσετε τη φράση «αποδέδεικται σοι, ό Σωκράτες, ίκανός ως γ' έμοι φαίνεται» με την οποία ο Πρωταγόρας ολοκληρώνει την αποδεικτική του προσπάθεια.

Ο σοφιστής με τη φράση αυτή δηλώνει με έμφαση ότι απέδειξε επαρκώς στον Σωκράτη ότι η αρετή είναι αποτέλεσμα φροντίδας και διδασκαλίας. Με έντονη αυτοπεποίθηση λοιπόν και αυταρέσκεια δεν διατάει για χαρακτηρίσει τον συλλογισμό του ως ικανοποιητικό. Βέβαια, ο Πρωταγόρας μετράζει ευγενικά τη στάση του με τη φράση «ως γ' έμοι φαίνεται». Αξιολογώντας, όμως, το συμπέρασμά του θα μπορούσαμε να διαπιστώσουμε κάποιες ασάφειες, οι οποίες τελικά ανατρέπουν τον ισχυρό συλλογισμό του. Αρχικά, η ίδια η θέση που καλείται να αποδειχθεί, ότι δηλαδή η πολιτική αρετή διδάσκεται, χρησιμοποιείται ως αποδεικτικό στοιχείο (σόφισμα «λήψεως του ζητουμένου»). Δηλαδή, το συμπέρασμα, ότι η πολιτική αρετή διδάσκεται, έχει προβληθεί εκ των προτέρων ως δεδομένη θέση. Επιπλέον, ως δεδομένη θεωρείται και η άποψή του για τον σκοπό της τιμωρίας, η οποία όμως αποτελεί τη βάση της απόδειξης. Η πρωτοποριακή θέση του Πρωταγόρα για τον παιδευτικό και σωφρονιστικό σκοπό της ποινής, θεωρείται δεδομένη και έχει δεοντολογικό χαρακτήρα, καθώς δεν ανταποκρίνεται στην κρατούσα αντίληψη της εποχής του, η οποία ήθελε την τιμωρία να επιβάλλεται ως ανταπόδοση έναντι του εγκληματία. Επομένως, τα επιχειρήματά του μπορούν να θεωρηθούν μη πειστικά, αφού στηρίζεται σε θέσεις που δεν έχουν επαρκώς αναπτυχθεί.

ΚΑΚΟΛΥΡΗ Κ. - ΧΑΝΙΩΤΗ Ν. - ΧΟΝΔΡΟΥ Λ.

ΣΠΟΡΤΙΣΤΗΘΕΙΑ

ΟΜΟΚΕΝΤΡΟ

ΦΛΩΡΟΠΟΥΛΟΥ

για μαθητές με αναπηρίες

ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΗΝΑΣ: Επαυλάτου 6, Πλατεία Κόλλυνης
 Τηλ.: 210 9814594, 210 9802912

ΑΓΙΟΣ ΘΩΜΑΣ: Α. Βουλιαγμένης 144 (κοντά στο μετρό Δάφνης)
 Τηλ.: 210 9767674, 210 9767677

www.floropoulos.gr - info@floropoulos.gr